

Тема 4.1. Компетентнісний підхід як базис професійної підготовки у ЗВО.

Тема 4.2. Розвиток професійної рефлексії викладача.

Тема 4.3. Самоосвітня компетентність та необхідність її розвитку.

Тема 4.4. Індивідуальна траєкторія розвитку актуальних компетентностей викладача.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ»

*Н.Л. Свінцицька, А.Л. Каценко, В.В. Литовка
Полтава, Україна*

Для забезпечення інтеграції у розвинуте сучасне суспільство можна лише за умови збереження та примноження інтелектуального потенціалу нації, до якого потрібно віднести і випускників вищих медичних навчальних закладів, зокрема і нашої академії [1]. Найсуттєвішим моментом для всеохоплюючого інтеграційного процесу в академії є поєднання і взаємодоповнення навчального, виховного та наукового процесів [3]. Без відповідного виховання наших студентів практично неможливо добитися гармонійного розвитку особистості і сформуванню національно свідомого, з активною життєвою позицією фахівця і громадянина [2, 4].

Досвід засвідчує, що власні наукові дослідження викладача мають прямий зв'язок із мотивацією студента до навчання та оволодіння ним професійними навичками. Так, у лекційний курс з анатомії людини включені матеріали дисертаційних робіт про особливості просторової впорядкованості ангіоархітектоніки кровоносного русла шлунка на всіх рівнях його організації, структурне забезпечення скоротливих властивостей слизової оболонки шлунка, ангіопаренхіматозні взаємовідношення нирок, особливості тривимірної конфігурації внутрішнього рельєфа серця. Отримані зображення внутрішніх органів та їх мікроструктур завдяки своїй високій якості та натуральній наочності можуть бути використані у вигляді ілюстрацій анатомічних атласів, а також таблиць і мультимедійних презентацій при викладанні анатомії, топографічної анатомії і на клінічних кафедрах. Для активації навчального процесу при вивченні дисципліни «Анатомія людини» дієвим виявляється залучення студентів до роботи студентського науково-дослідного гуртка кафедри. Навички, здобуті при її виконанні, дозволять майбутнім лікарям застосовувати їх при аналізі своєї роботи. Ми проводимо теоретичні та практичні засідання. На теоретичному засіданні викладається реферативна інформація про сучасний стан якоїсь окремої проблеми або докладаються результати своєї наукової роботи з активним обговоренням всіма гуртківцями. На практичному засіданні викладач разом зі студентами бере участь у виготовленні вологих препаратів, навчає азам препарування. Студенти оволодівають методиками морфологічних досліджень, таких як морфометричний, ін'єкційний, корозійний та їх оригінальними модифікаціями, які розроблені науковими керівниками під час написання власних дисертаційних робіт.

Серед активних методів, які доцільно використовувати в сучасних методиках викладання морфологічних дисциплін, слід приділити особливу увагу ігровим методам. Для оптимізації навчального процесу при вивченні дисципліни «Анатомія людини» дієвим виявляється залучення гуртківців та творчих студентів до участі в шоу «Анатомія з гумором», що має дуже позитивні відгуки з боку фахівців і студентів. Шоу «Анатомія з гумором» складається з кількох турів, а саме: попереднього тестування, «Кіт в мішку», «Остеологія», «Битва капітанів», туру на знання морфологічних епонімічних термінів «Імена в анатомії», туру з проблем сімейної медицини в творчості класиків, «Ти – мені, я – тобі», «Анатомічна пантоміма» і заключного туру по підведенню підсумків. Дуже оживляють атмосферу в залі творчі номери художньої самодіяльності між інтелектуальними турами самого шоу.

Попереднє тестування всіх бажаючих студентів відбувається заздалегідь за курсом всієї анатомії людини на основі ситуаційних задач з бази даних ліцензійного іспиту «Крок-1», потім з найкращими проводяться предметні співбесіди. Завдяки позитивним

результатам відбору відбувається формування двох команд, що будуть змагатися за перемогу в шоу. Команди повинні мати свого капітана, назву та девіз команди.

Другий тур конкурсу – «Кіт в мішку» – складається з двох частин. В першій частині туру кожному учаснику команд пропонується відгадати препарати кісток всліпу, навпомацки. Наприклад, в непрозорих пакетах знаходяться препарати хребців, поясу верхньої кінцівки, кісток обличчя і т.і., а серед них зустрічаються дитячі іграшки, контури яких приблизно відповідають контурам названих препаратів кісток. Наступний тур «Остеологія» полягає в тому, що учасникам з кожної команди пропонується, як приклад, назвати найбільшу кількість анатомічних утворень на зовнішній та внутрішній основах черепа за одну хвилину, продемонструвати свої знання скелета людини і т.і.

«Битва капітанів» вимагає інтелектуальних знань від капітанів команд, що змагаються за перемогу, з курсу анатомії людини та швидкої реакції. Тур на знання морфологічних епонімічних термінів – «Імена в анатомії» – є родзинкою шоу «Анатомія з гумором», тому що важко в даний час знайти галузь медицини, де б у тім або іншому ступені не вживалися епоніми (епонім – ім'я що дає; особу, що дає чому-небудь своє ім'я). Для прикладу можна навести такі епонімічні словосполучення, як Гайморова пазуха, трикутник Пірогова і т.і. В анатомічних епонімах в оптимальній формі відбилися основні етапи розвитку науки про морфологію і розвиток органів людського тіла, боротьба думок і поглядів, становлення наукового світогляду людини і його місця у живій природі.

Наступний тур – проблеми сімейної медицини в творчості класиків – відбувається на основі циклу оповідань «Нотатки юного доктора» або «Собаче серце» М.А. Булгакова. Найкolorитнішим можна назвати конкурс «Анатомічна пантоміма». Даний конкурс є для гравців команд домашнім завданням. Кожна команда отримує завдання – в ігровій формі, з використанням елементів пантоміми показати сценку, яка б відображала анатомо-фізіологічні аспекти органів і систем організму людини. Як приклад, дуже показовою є пантоміма «Перистальтика та всмоктування в тонкій кишці», в якій дуже вірно були продемонстровані ворсинки слизової оболонки тонкої кишки та хвилеподібні рухи, що символізують перистальтичні рухи.

Висновки.

1. Сучасні наукові розробки викладачів, їх наукове лідерство та пропаганда результатів власних досліджень серед студентів шляхом включення матеріалів у навчальний процес сприяють підвищенню мотивації студентів до навчання, зміцнюють престиж викладача і створюють сприятливі умови для росту майбутніх науковців і лікарів. Важливою формою оптимізації навчального процесу є залучення студентів до наукових товариств.

2. Застосування ігрових методів в навчанні розвиває у студентів самостійний і творчий підхід до вивчення дисципліни, задовольняє потребу студентів у самовдосконаленні, самодисципліні, навчає працювати в команді.

Література:

1. Довгаль Г.В. Шляхи покращення успішності студентів фундаментальних кафедр медичних вузів на прикладі кафедри анатомії людини / Г.В. Довгаль, О.О. Нефьодова, М.Ю. Жаріков та ін. // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип.2, Том 3 (109). – С. 94-97.
2. Свінцицька Н.Л. Робота у студентському науковому товаристві – перша ланка у процесі формування сучасного лікаря / Н.Л. Свінцицька, О.О. Шерстюк, Р.Л. Устенко [и др.] // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2015.– Т.15, вип.2 (50). – С. 39-42.
3. Свінцицька Н.Л. Вплив наукових досліджень викладача на формування сучасного лікаря / Н.Л. Свінцицька, О.О. Шерстюк, Т.Ф. Дейнега [та ін.] // Основні напрямки удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах: Навчально-наукова конференція з міжнародною участю 26 березня 2015 р. м. Полтава. – Полтава, 2015. – С. 213-214.
4. Свінцицька Н.Л. Формування професійної свідомості у майбутніх лікарів на кафедрі анатомії людини ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» // Н.Л. Свінцицька, О.О. Шерстюк, Я.А. Цветкова та ін. // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – Полтава, 2011. – Т. 11. – Вип. 4 (36), част.2. – С. 178-179.